Narratio Jacobi Vitriacensis ex Sermonibus vulgaribus. Edidit T. Fr. Crane, The exempla of Jacques de Vitry, London, 1890. p. 25.

Demones siquidem assimilantur satellitibus viri potentis qui, cum ducerent hominem ad suspendium, venientes ad silvam dixerunt illi: «Oportet quod suspendamus te sicut injunctum est nobis, sed hanc facimus gratiam ut, ex omnibus arboribus hujus silve, eligas tibi aliquam quam malueris ut in illa suspendaris, multas enim pulcras et proceras invenies, que te bene sustentabunt et poteris honorifice suspendi». Cum autem ducerent illum per diversas arbores, dicebant: «Placet tibi arbor ista?» At ille: «Non placet mihi, in ista nolo suspendi». Et cum per omnes transisset, nunquam invenire potuit quam acceptaret.

HOLIK FLORIS.

ISMERETLEN KURUC-KORI VERSEK.

Az egri érseki főegyházmegye gazdag levéltárában Telekesy Istvánnak, II. Rákóczi Ferenc kedvelt egri püspökének, nagyszámú irományai között egy csomó régi vers is maradt fenn: a legrégibb 1664-ből, a legkésőbbi 1711-ből, a többi a közbeeső időből való. Irodalmilag nincs nagyobb becsük, mint az ekkoriban százával készült kisebb-nagyobb verseknek, melyeket müveltebb főrendüek és félmüvelt, de verskedvelő közemberek egyaránt írtak, nem költői becsvágyból, hanem rendesen azért, hogy valamely eseménynek emlékezetét fenntartsák vagy az azok által keltett közhangulatnak kifejezést adjanak (ilyenek az alább közlöttek is); de van köztük akárhány (a föntjelzett csomóban is három), mely a százados harcokban nagyon eldurvult erkölcsöket és szokásokat vagy egyesek megbotránkoztató életmódját korholja. Ha irodalmilag nem, kortörténeti adalékaik miatt az itt szóban forgó versek is számot tarthatnak némi figyelemre, annál inkább, mert háromnak maga Telekesy a szerzője.

Az I. számú, mely az egykorú kéziratban *Vij Cantio* címet visel, Zrinyi Miklósnak 1664-iki téli és tavaszi hadjáratairól szól, és annak az elkeseredésnek ad kifejezést, melyet maga Zrinyi, de az egész ország is érzett a miatt, hogy a bécsi udvar e dicsőséges hadjárat minden gyümölcsétől megfosztotta a magyarságot. A vers írója, bár maga aligha vett részt a hadjáratokban, a dunántúli felvidéken mindenröl jól értesülhetett. A vers elején — a kor divata szerint — egy-két klasszikus, hátrább allegorikus vonatkozások vannak. A nagyhatalmú idegen fő- és alvezéreket nem volt tanácsos nyiltan megbélyegezni, az ország pedig — mint az utolsó sor mondja — úgyis tudja, kikröl van szó. A versszerző azonban bízik, hogy minden ármánykodás ellenére «Isten gondját viseli nemzetünknek és *Zrinyinek is*». A vers tehát mindenesetre *még Zrinyi életében*, valószínüleg a 9-ik vszban említett béketárgyalás idején (tehát 1664 aug. havában) készült; szerzője azonban a keresztneveket jelző aláírásból nem állapítható meg. A kézirat nem eredeti, de egykorú másolat. Versformája az akkor még nagyon kedvelt Balassi-verszak, három sorra nyujtva, melyek a belső-rímeknél megtördelve kilenc sorra oszthatók.

A II. számú versezet nem kevésbbé fontos eseményről, a Habsburgházat detronizáló 1707-iki ónodi országgyülésről s egyik hütlen szereplőjének később viselt dolgairól szól. A kézirat Telekesy püspöknek eredeti fogalmazványa, amit egyéb egri irataiból és a budapesti egyetemi könyvtár Hevenesi-gyűjteményében levő eredeti leveleiből kétségtelenül megállapíthattam. Ez is elkeseredett lélekből fakadt, mint az előbbi költemény, s annál érdekesebb, mert az apostoli buzgóságú s puritán életü főpapnak nemcsak hazafias érzelmeiről, hanem költői hajlamairól is tanúskodik.

Telekesy (1633—1715) 1699-ben került a nagy egri egyházmegye főpapi székébe, s annak a százados háborúk alatt elhanyagolt ügyeit, templomait, iskoláit oly nagy buzgalommal és anyagi áldozattal igyekezett rendbehozni, hogy Rákóczi F. kértére a fölkelés idején is folytatta főpásztori müködését, s a fejedelemnek kath. ügyekben legbefolyásosabb tanácsadója lett. Ezt Bécsben is jól tudták, de mivel az ónodi végzést is aláírta, egy rosszul értelmezett pápai breve alapján 1709. telén megfosztották püspöki méltóságától és javaitól, s utódját is kinevezték. Telekesy a legfelsőbb egyházi és világi forumok előtt igazolván magát, tiltakozott a törvénytelen eljárás ellen. S a római szentszék erélyesen megvédte őt: szigorúan megdorgálta a primást s az utódpüspököt, Bécsben pedig követelte Telekesy visszahelyezését. Ez 1711. nyarán meg is történt s ezzel véget ért az érdemetlenül üldözött agg főpap zaklatása.[1]

Az alább közölt verset 1711 febr. 28-án szarvaskői magányában írta, pár héttel jogtalanul kinevezett utódjának hatvani beiktatása és az ő egri vagyonának felprédálása után, melyekben az a Plati S. is résztvett, akiről az alábbi vers szól. Fanyar mosollyal írja szatiráját, mintha mondaná: íme az ilyen emberek boldogulnak, az igazak pedig üldöztetést szenvednek. A megmaradt fogalmazvány tisztázatát valószínűleg elküldte Bécsbe ahhoz a bizalmas barátjához és komájához, kihez a verset intézte; tőle kaphatta a Plati bécsi szereplésére vonatkozó adatokat is. Ez *Ujvári Imre* cancellariai tisztviselő volt, akihez «Kedves Komám Uram» megszólítással 1715 jan. 6-án kelt utolsó fennmaradt levelét is írta a nemes ifjak convictusa ügyében.

Ezen a két történeti vonatkozásu versen kívül még három van a csomóban, melyeket helyszüke miatt nem közölhetvén, csak röviden ismertetünk. Legrégibb a «csömpes (= ravasz) Burián»-ról és barátairól szóló; ezek Pozsonymegye északi felében általánosan ismertek hazudozásaikról és kicsapongó életükről, de mindegyiket felülmúlja Burián, ki már mindenütt kikopott a becsületből. A vers ismeretlen szerzője, úgy látszik, akkor hallotta kipellengérezett hősének viselt dolgait, mikor látogatóban volt Nagyszombatban; erre mutat az utolsó (30-ik vsz.) keltezése: «Datum Tyrnaviae az város Tornyában, Janikovics Ignácz kedues haylekában»... A kézirat írásjellege a XVII. század 2-ik felére mutat; a sebtiben készült másolat 12-ik vsz. 4-ik sora hiányzik. A vers különben elég jól gördülő négyes rímű alexandrin sorokból áll.

[1] A Telekesy életére s müködésére vonatkozó nagyszámú levelek és okiratok közölve *Leskó József* lyceumi könyvtár-igazgatónak *Adatok az egri egyházmegye történetéhez* c. munkájában. (IV. kötet.) Eger, 1908.

Érdekesebb a másik kettő, mert szerzőjük kétségtelenül Telekesy. Mindegyik eredeti fogalmazvány. A *Némellÿ io bor-Iuokról* című jóval régibb Telekesy másik két versénél; az írás jellemző sajátságai, betüvetése, szólásformái, hasonlatai teljesen egyezők vagy rokonok mind a háromban, de ez könnyebb kézzel iratván, ifjabbkori munkának látszik, s valószínű, hogy még sárvári lelkész korában kelt; sőt — a szemlélet frissesége arra mutat, mintha maga is tanúja lett volna a féktelen mulatozás utcai részének. Amikor ugyanis négy jó barát egy januári napon (Szent Hilarius napján) már nagyokat ivott, majd danolt és táncolt, teljesen elázva még szánkázni kíván; a gazda befogat kedvükért, nagynehezen felülnek, s aztán György diák zenéje mellett énekelve, kurjongatva hajtatnak végig az utcán. A megbotránkozott nép csúfolja, hóval hajigálja őket s a bírónak szakállát is megtépdesi. A jámbor pap sem nézi jó szemmel az Istenről, böcsületről, maga üdvösségéről felejtkező társaságot, meg is inti őket, így végezvén a verset:

35. Azért ki ülsz bor-italra,
Kérlek, ne kellÿ tobzodásra,
Uigÿázz iszanÿú halálra,
Hirre, néure, Menÿországra.

36. Eszt irám csak io keduemből,
S-nem haragos gyülölségből,
De hogÿ tanullÿon az ebből,
Ki hasnak szolgál egÿedül.

A versszerző jóindulatára mutat az is, hogy előbb a mulatozók neveit is kiírta (Győrfi, Galgóczi, Vajda), utóbb a neveket törülte s csak körülírva említi őket.

A 3-ik efféle versnek nincs címe. Ez is eredeti fogalmazvány, az előbbinél későbbi, s még győri kanonok korában írhatta Telekesy — a század utolsó tizedében, mert az írás jellege, versformája teljesen egyező az ónodi gyűlésről írott versével, ugyanolyan, hosszában kettéhajtott félíven.

Nincs drágáb öltözet à io hirnél s-névnél,
Szebben ragyagtat ez minden scarlat szinnél,
Még sincs böcse ama pörkölő legénnél,
Ki semmit nem böcsül föllyeb az erzénnél.

Így kezdődik a 11 négyessorú versszakra terjedő vers arról a Győrmegyében lakó, rendkívül elhízott, tulok-ábrázatú emberről, kiben nincs nyájas barátság és emberség, nem kell neki az istenes dolog, csak henyélés meg hastöltés. Mint makkon hízott sertést vásárra kellene hajtani valami ember-hússal élő indiai tartományba, ott jó drágán elkelne. Ez a jellemkép is feddő-ének tehát, a mértékletesen élő, a nyájas barátságot becsülő, de a dologtalan, hasznatlan életet megvető erkölcsös embernek gúnyos korholó szava hangzik fel minden sorából.

Ez a három, különböző időszakból származó vers bizonyára nem egyedüli alkotása a leveleiben és egyéb prózai írásaiban is jó tollú s dunántúli tiszta magyarsággal író Telekesy püspöknek. A «Buriánról» szóló vers külső felén XVIII. századi írással ez a felírás van: *Versus Varij et Cantilenae*; nyilván ez volt a csomóba foglalt különféle verseknek felső lapja, a rég megoldott csomó többi darabja azonban két század óta elkallódhatott. De a megmaradtak eléggé bizonyítják, hogy a nagy-emlékezetü főpap nevét is odajegyezhetjük a XVII. század verskedvelő irodalom-barátai közé, kik alkalom-adtán maguk is szívesen és ügyesen verselgettek.

I. Vÿ Cantio.

1. Magyarok romlását, Országh pusztitását, Mars Zrini hogy megh látá,
Vitéz sziuben száluán, vére megh posduluán Bellónát inditata,
Bottyáni[1] Coruinust és Eszterhás[2] Turnust segétségre hiuatá.

2. Dráua viz mellékét, Pécsnek örökségét, Eszéknek erősségét,[3]
Mahomet Czenkéit, Sergius kölkeit, Törökök uitézségét
Megh erőtlenété, iauát porrá teué, megh rontá dühösségét.

3. Szigetet pusztitá, Babócsát el hányá, Mahocsot feöl dulatá,
Vitézit Barcsában, Segesdi házakban, Türiékben beszállitá,
Baranya vármegyét, Dunának mellékét Magÿarokhoz hólditá.

4. Az után Canisát, Europa feő várát, Stÿriának Baynakiát,
Királyunk hiriuel, Sasnak ereiuel ostromlatá végh házát,
És már Neptunusnak hátán[4] által menuén, biria vala Bástyáiát.

5. De ez zendeőlésre, szép hir teriedésre az Kálcza[5] feöl rözzene,
Kakük[6] az Porcussal,[7] Pallást társul véuén nagy Panaszal beszélle,
Hogy már Zrini neuét, kit az fama kiuit, ez uilágh üdueözlene.

6. Patcsirta költségén,[8] Sasnak segétségén, azért hadát inditá,
Káczának ennehány, kit országh nem kiuánt, ezeket adattá,
Es Zrinit erőtöl, vitéz seregétöl tellyeségel megh fosztá.

7. Ki téuén zászlóit, inditá hadait, vÿ Zrint hogy oltalmazná,
Török(ök) Táborát, Machomet soldosát egy lábigh le vágatta,
Austriát, Stÿriát és Magyar koronát, ellenségh ne pusztitná.

8. Tatárok nylait, és megh vont tegzeit, de miuel megh saÿdittá,
Kakük megh ieduén, Kácsa feöl rözzenuén, hadat visza szállitá,
És egisz országot, (a) kit csak meg szállot, éppen mind feöl dulatá.

9. Kit pogány nem bántot, ellenségh megh haghÿot, azt prédára hányatá,
És sok szegényeknek, inségben élőknek iauait el fogyatá,
Az után Török(k)el, hazánk irigyéuel, az frigyet tractáltatá.

10. Oh átkozot Kácsa, ki uagy Országh gáncsa, Magÿaroknak romlása,
Nem tuduán fegyverhez, baÿ uiueő ezközhöz, mert hogÿ uagy Kaküktársa,
Holot csak nád közöt sok keölkeid keözöt uagy réczék oktatása.[9]

11. Ted le bár az fegÿ(v)ert, kire senki nem vert, ne légh(y) társ Bellónának,
Job az Juliana, hogÿ sem az Armada, nem uagÿ fia Mauorsnak,
Maradgy az Rokkáknál, és az Puha ágÿnál, hagy békét az tábornak.

12. Az káczák koplÿákhoz, Mársnak sisakiához, nem szoktak az palloshoz,
Hanem Neptunusnak, ingó Syringának[10] édesettek házokhoz
(A 3-ik sor hiányzik.)

13. Kaküknakis sziuét, Bellónához keduét láttade vitészségét?
Ki erdőkön lakik, és ágakon toÿk, szaparituán fiait,
Fél az tegezektöl, reöpölő fegyuertöl, hogy verne ellenségeth?

14. Méghis az Pacsirta, kinek ki szaggata szárnyát az hold sugára,
Kit kiwer fészkéböl, Austria földéböl az liliomnak szaga,[11]
Országát kakükra, ocsmány vér szopóra, bizta egy vad madár(r)a.

15. De megh Nemszetünknek, és Zrini Miklósnak Isten viseli gondÿát,
Az egy feiö Sasnak Körös(z)tö[12] országnak, vigaztallya bánÿát,
Midőn liliomból, mi bizodalmunkból, lengÿel csinál bokrétát.[13]

16. Mikor az Pacsirta, átkozot madárka lengyel országhoz kapa,
Vÿ várat Töröknek, örök ellenséghnek, nagy romlásu(n)kra ada,
Ez verseket szerzém, hazámnak szentelém, kikről — az országh tudgya.

Scripsit Jo: Lu: St: [14]

Jegyzetek. [1] Batthyány Ádám. — [2] Eszterházy Pál, a későbbi nádor. — [3] Dárda. — [4] A Kanizsát övező mély vizü mocsár értendő. — [5] *Kálcza* (alább *Kácsa)* = gr. Hohenlohe R. a birodalmi sereg vezére. — [6] *Kakük* = gr. Montecuccoli gúnyneve; így nevezi egyszer Lippay Gy. primás is a nádorhoz intézett levelében: Kakuk Máté uram. — [7] *Porcus* = hg. Portia Ferd., Lipót csász. és kir. fóminisztere. — [8] *Pacsirta* a 14. és 16. vsz.-kal egybevetve nyilván XIV. Lajos francia király. — [9] Itt és a köv. vszkokban Hohenlohét gúnyolja. — [10] Ingó *Syringa* (vagy Syrinx) a klasszikus mondák szerint náddá változott nympha, vagy mint itt, csak *nád.* A vsz. 3-ik sora, nyilván a másoló hibájából, hiányzik. — [11] Mert a szentgotthárdi győzelem főkép a francia hadtest vitézségének volt köszönhető. Lajos király ugyanis, bár Lipót császár féltékenységből nem akarta elfogadni fegyveres segítségét, mint a rajnai szövetség tagja, minden áron részt akart venni a török elleni harcokban, s ismételve küldött csapatai utóbb egész hadtestre szaporodtak. — [12] *Köröstö* — a keresztény szó népies ejtése. — [13] Valószínüleg célzás a francia királlyal már ekkor megindult titkos tárgyalásokra és arra, hogy a lengyelek János Kázmér halála esetére Zrinyit akarták királyukká választani. — [14] Az aláírás mindenesetre a versszerző (és nem a másoló) keresztneveinek a kezdőbetűit jelzi: Jo(annes) Lu(cas) St(ephanus); az utánuk következő monogrammszerű manupropiában IMS-forma betükből azonban a vezetéknevet nem lehet kihüvelyezni. A vers különben jó merített félív papir két oldalára XVII. századi jellegzetes szép cancellariai írással van írva, orthografiája is a század közepe tájára mutat. (A történet részleteire nézve l. Bubics Zs. *Eszterházy Pál Mars Hungaricusa* c. kiadványát, Budapest 1895.)

II.

1711. 28. Feb. aliter relata, quae Onadini 1707. Diebus à 6. mai contigere usque ad finem conventi huius.
Ad Amicum confidentem et compatr(em) vienn(en)sem.
Ad q(uaestionem) cur se quidam Detronis(atio)ni subscripserit Rpo(=Responsio.)[1]

---

1. Nagy dolgot cselekszik, hid el Koma, à Píz,
Kit meg nem indithat, nincs Emberben olÿ Iz,
Söt böcsületre is csak igen ritkán Níz,
Ha módgÿát eÿtheti, szaladásrais Kiz.

2. Világos bizonság erre Plati Sándor,
Ettül lábra kapa sánta Keczer Sándor,
De ezt meg elözé frisseb Csala Sándor,[2]
Ezt iobban meg mondgÿa az Onadi Sátor.

3. Egy *Vágd* kiáltásra villagnak à kardok,
Hasadnak azonban hirtelen à Tagok;
Hogÿ annál rendesben folÿanak à dolgok,
Turócz legÿen, mondgÿák, másoknak példájok.

4. Oszol à Sessio, mindenfele mennek,
A kitü mint lehet, sátorbul ki si(e)tnek,
Ketten már közülök à földön feküsznek,
Taland ártatlanul vérekben hevernek.

5. De nagÿab bátorság Sándornak szivében;
Hogÿ Jószága legÿen Turócz Vármegÿében,
Meg vallÿa, s-magais Árva Vármegyében
Serfőző Házánál lakik io kedvében.[3]

6. De bátorságának meg adá az árrát,
Éttelen(?) — (?) nem tanállÿa (?) kargÿát,
Azt sem tudgÿa szegénÿ, hol hatta Pennáÿát,
Czak — (?) magában átkozza Turóczát.[4]

7. *Fogd, fogd* kiáltásra csak meg adgÿa magát,
Esküvéssel mondgÿa, hogÿ többet à lábát
Turóczban nem teszi, s-ot hadgÿa Jószágát,
Csak meg ne uÿicsa Rakovszki Példáját.

8. A *fogd, fogd* szó után csakhamar ragadgÿák,
Mészárszékre viszik, sokan ezt gondollÿák,
Sem kurucz, sem labancz azért nemis szánnÿák:
«Vid el a rosz marhát», sokan azt kiáltÿák.

9. Azt szokták mondanÿ, hogÿ rosz Attÿafiság,
Példa beszéd szerént, kit nemz à sógorság,
Dicséretes(b) ennél sokszor à komaság,
Mivel ritkán oszol è miat à Jószág.

10. De Plati Sándornak sem komÿa sem Báttÿa,
Senki körülöttö olÿ kedves baráttÿa;
Feét le buritván sógora kiáltÿa:
Minden félre állÿon, ezt senki ne báncsa!

11. Látod, mit cselekszik az igaz sógorság,
Ne mond hát ez után, hogy rosz Attÿafiság,
Ennél aláb való sokszor à Barátság,
Ha meg hal à gÿermek, el fogÿ à komaság.

12. Ezt látván Sándorunk: hogÿ ü nem labanczos.
Esküvéssel mondgÿa, söt igen kuruczos,
Soha többé lábát, ha leszenis sáros,
Nem teszi Turóczban, csak legyen szabados.

13. Esküvése után könnyebbedig dolga,
Confederatiois dolgait folytattÿa,
Két három nap alat végétis szakasztÿa,
Hogÿ hitessebb legÿen, minden subscribállÿa

14. Ezt értvén Platinkis szüvessen kivánnÿa,
Hogÿ nekijs legÿen kis autoritása,
Várgya, hogy szólicsák, kezében pennája,
De senkinek nem köl, ü magais láttÿa.

15. Nézvén[5] mind ezeket, meg ütközik raÿta,
Hogÿ senkinek nem köl, elméét futtattÿa,
Már szerencsésebben folÿ labanczok dolga,
Erőssen fogadot hitét farba rugÿa.

16. Mint hogÿ nem volt soha az igaz mondáshoz
Semmi szerencséje, sőt a hazugsághoz
Ippen hozzá szokot, reménlve, hogÿ haznos,
Meg ielenti magát, hogÿ űis labanczos.

17. Meg ielenti magát sietve Posomban,
Költségét sem szánnÿa, megÿen Austriában,
Taláná tiztet kaphat, gondollÿa magában,
Igy részeis lehet à profunt czipóban.

18. Postán le érkezik nagy Bécs városában,
Hogy hiba ne legyen valami szavában,
Sokat gondolkodik Antekamarákban,
Mig be furgÿa magát az urak Házában.

19. El kezdi számlálnÿ az ű nagÿ hivségét,
Maga bizonÿttÿa, miként bátor szivét
Onadnál mutatta keménÿ vitézségét,
Semminek alitván sok kardoknak fényét.

20. Nem iuta szegénnek eszében, mit mondot,
Erős esküvéssel à miket fogadot:
Hogÿ soha nem imád ű többé labanczot,
Sokkal fellÿeb bócsűl egÿ rongÿos kuruczot.

21. A régi Deákok azt szokták mondanÿ:
Jó emlékezőnek köl Hazugnak lennÿ,
Szavainak hitelt ha akar szerezny,
Más képpen azt szokták hamar utol érny.

22. Azért nagy höbögvö à miket ű látot,
Elkezdi számlálnÿ, miket nemis hallot,
Sem uri sem köz rend senki nem maradot,
Régi hivségektül Chernÿis (?) el pártolt.

23. De ű volt leg első, à ki feÿet haÿtot,
Szentelt királlÿának hivségére állott,
Ezzel másoknakis ű szép példát adot,
Igÿ à Hiveknekis száma szaporodott.

24. Hogÿ nagÿab hitele legÿen szavainak,
Esküvéssel mondgÿa, hogÿ ű volt Turócznak,
Vizſza téritöÿe ben levö uraknak,
Hogÿ hirét se hallya ot senki kurucznak.

25. Nem késik, vizſza tér Bécsből nagÿ örömmel
Mindeneket meg nÿert már könnÿü pörével,
Kérkedéssel mondgÿa, hogÿ ieles tiztekkel
Fel ékesittetett szép haznos gyürüvel (?)

26. De mindenek felet, hogÿ nagÿ Herczegekkel,
Ü meg ismerkedet fö ministerekkel,
Barátságot vetet sok uri rendekkel,
Mindenüt fogatták üt nagÿ böcsülettel.

27. Correspondentiaÿa General Heizterrel,
Vratezlót (?) ü tarttÿa it való hirekkel
Gÿakran feleletit szép köszönetekkel
Veszi, barátságos sok szép levelével.

28. A töb ministerek már uÿat kivánnak,
Hogy az ü hireit gÿakorta halhassák,
Ha veszik, egy másnak nagÿ kedvel olvassák,
Szép dexteritássát mindenek csodállyák.

29. Groff marsalk Pálfitis ü tarttÿa tanácsal,
Ü gÿakran táplállÿa oppinj(ojá)val,
Mint visellÿe magát Portionk (?) oztással,
Mi kippen lehessen az legiob Planaval.

30. Senkitül nem tilttÿa már ü fárodságát,
Aÿánlÿa mindennek szép hiv szolgálattÿát,
Borsod vármegyébe szép Attyafiságát,
Hevestül sem tilttÿa hamis barátságát.[6]

31. Látod, mit nem haznál, kit à Bécsy kőre
Fel haÿtnak, ha vizſza haÿttÿákis ölésre,[7]
Ugyan csak már mehet nagyobra (?) lőcsére,
Illÿet többet láthacz, menÿ csak Kecskemétre.

Jegyzetek. [1] *Telekesy* öregkori írásai összefolyó apró betüi meg a sok rövidítés miatt is nehezen olvashatók. Egyik régi életírója meg is jegyzi, hogy «difficillime et neque sic omnia legi possunt.» — [2] *Csala Sándor* 1715-ben, Telekesy halála után alispán volt Hevesm.-ben. — [3] Ez a jelenet nyilván arra vonatkozik, amiről Rákóczi F. is megemlékezik Emlékirataiban (Thaly kiadása 1872. 222. lp.), hogy a vérengzés közben, midőn többen a turóczi nemességet is meg akarták támadni, «e nemesség közül egy ügyvéd, igen hiú és vakmerő ember, lábaimhoz veté magát s én védelmeztem meg». A 2. és 4-ik sorban néhány szó olvashatlan. — [4] R. F. védelmének hatása alatt történhetett, hogy a hűtlen Turóczmegye eltörlésére vonatkozó határozatok egyikének végrehajtását Platira bízták; mivel ezt nem fogadta el, elfogták, de utóbb ismét szabadon bocsátották. Ezekre vonatkoznak a köv. vszkok. — [5] Előbb: *Látván* s e fölé írva a szöveg szava. — [6] Fokozta Telekesy keserűségét, hogy már az ő megyéjébe is (ahol ő nemcsak püspök, hanem főispán is volt), betolakodott az a Plati S., kinek kétszinü multját nagyon jól ismerte. Mint ugyanis a nádornak írja, a hatvani beiktatáson s az egri vagyon-pusztitáson a kamarai megbizotton kívül közreműködtek «Sándor Gáspár és Plati Sándor istentelen prókátorok és a catholica religiónak esküdt ellenségei, mint a sok czímü Csáky grófnak (t. i. az ő erőszakosan beiktatott püspök-utódjának) plenipotentiariusai». — [7] Régi szólásmód szerint «bécsi kőre felhajtani» a vágómarhát szokták. Az utolsó sor előbb többféle változatban s részben olvashatlan törléssel: Illyent (Többet) látni kivánsz, ám menny (ha mégy, mensz); *Kecskemétre* talán csak a rím kedveért; *Lőcse* pedig talán a szepesi kamarához való előmenetelt akarja jelezni.

BADICS FERENC.